

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-20>

УДК 657.01:001.89

МЕТАМОРФІЗМ І ІЗОМОРФІЗМ ФОРМ ТА ВИДІВ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ЦІЛЕЙ АНАЛІЗУ Й УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

METAMORPHISM AND ISOMORPHISM OF FORMS AND TYPES OF REPORTING FOR THE PURPOSES OF ANALYSIS AND MANAGEMENT OF ECONOMIC ENTITIES

Портоварас Тетяна Романівна

кандидат економічних наук, докторантка,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2939-5101>

Portovaras Tetiana

West Ukrainian National University

Нові виклики актуалізують питання уточнення впливу метаморфізму й ізоморфізму на форми та види звітності в цілях формування комплексної системи заключних даних, потрібних для аналізу діяльності суб'єктів господарювання, щоб знайти важелі для зниження рівня існуючих ризиків. Ідентифіковано сутнісні ознаки ізоморфізму й метаморфізму щодо форм та видів звітності суб'єктів господарювання, які базуються на вимогах сталого розвитку, міжнародної інтеграції і стандартизації. Зроблено акцент на врахуванні потреб удосконалення аналізу та управління для забезпечення розвитку ефективних стратегій розвитку. Представлення в дослідженні прикладів ефективного впровадження концепцій метаморфізму в практику управління підприємствами, дозволить аналітикам швидше оцінити, а також коригувати та приймати ефективні управлінські рішення завдяки правильному вибору напрямку застосування такого інструменту.

Ключові слова: ізоморфізм, метаморфізм, форми звітності, види звітності, суб'єкти господарювання.

New challenges and threats arising in the modern economic system require constant monitoring and analysis of various types of reporting by business entities and clarification of its components. In this context, the question of clarifying the directions and composition of the influence of metamorphism and isomorphism on the forms and types of reporting for the formation of a comprehensive system of final data, necessary for the analysis of the activities of enterprises, in order to reduce the level of risks, becomes especially relevant. The modern concept of metamorphism and isomorphism of forms and types of reporting is substantiated from the standpoint of considering them as tools for increasing the informativeness of generalizing data and improving the analyticity of reported information. Essential signs of isomorphism and metamorphism regarding the forms and types of reporting of economic entities, which are based on the requirements of sustainable development, international integration and standardization, have been identified. At the same time, emphasis is placed on taking into account the needs of improving the processes of analysis and management in the activities of modern business entities to promote their better adaptation to new requirements and challenges, as well as ensuring the development of effective strategies. The concept of metamorphism is proposed in the plane of qualitative development of a strategic program for the development of a business entity on the basis of taking risks into account in the process of activity, adapting to market changes and ensuring better stability and higher competitiveness. According to the results of the conducted scientific research, the categories of the concept of metamorphism (adaptation to changes, innovation and transformation, risk management, creation of strategic partnerships, improvement of the management process, creation of competitive advantages) are distinguished and the specifics of their application in the management process are described. Presentation of relevant examples of the effective implementation of metamorphism concepts in the practice of enterprise management will allow analysts to quickly assess, as well as adjust and make effective management decisions thanks to the correct choice of the direction of application of such a tool. In order to achieve the comprehensiveness of the development of the conceptual foundations of the forms and types of reporting in modern conditions, there is a need to conduct a theoretical substantiation of the concept of isomorphism in combination with the use of modern information technologies not only for accounting and reporting, but also for the purposes of strategic planning.

Keywords: isomorphism, metamorphism, forms of reporting, types of reporting, business entities.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де господарські структури постійно еволюціонують та адаптуються до змін, аналіз і управління цими змінами стають критично важливими завданнями для суб'єктів господарювання. Одним із ключових аспектів цього аналізу є вивчення метаморфізму та ізоморфізму форм і видів звітності.

Метаморфізм і ізоморфізм є двома важливими концепціями, які допомагають зрозуміти й пояснити процеси трансформації та однотипності в різних системах, в тому числі такій важливій для господарюючих суб'єктів, як облікова. Актуальність використання названих концепцій пов'язана з тим, що вони є корисними для аналізу різноманітних аспектів функціонування суб'єктів господарювання, зокрема на засадах використання даних різних форм для цілей ефективного управління.

Метаморфізм описує процес трансформації від одного стану до іншого, де форма чи структура об'єкта змінюється без порушення його суті. У контексті звітності, це може означати зміну формату чи структури звітів без впливу на зміст інформації, яку вони містять.

Ізоморфізм, з іншого боку, вказує на однотипність або схожість між різними об'єктами чи системами. У галузі звітності, це може стосуватися ситуацій, коли суб'єкти господарювання приймають або використовують однакові форми звітності, навіть якщо їхні господарські умови відрізняються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінський дослідник П. Нордін описує ізоморфізм як «процес, який обмежує одну структурну одиницю так, щоб вона відображала риси інших одиниць, що знаходяться в подібних умовах середовища» [11]. Деякі дослідники [3; 4; 13; 15; 16; 17], розглядають інституційну ізоморфізацію та гармонізацію як синоніми. Погоджуючись з цією позицією, зауважимо, що для системи обліку й звітності, як свідчить критичний аналіз доступних дослідницьких результатів, більш вживаним є поняття гармонізації й стандартизації.

Зокрема С. Ф. Голов [1, с. 159–160] та В. М. Жук [3, с. 47; 18, с. 198–199], акцентуючи увагу на сучасних викликах сталого розвитку та міжнародній і європейській інтеграції, концептуальних засадах розвитку галузевого обліку та розгляді його як галузі знань через призму інституційної теорії, вказують на потребу гармонізації та стандартизації облікових процедур для надання зрозумілої інформації різним користувачам. В цьому контексті слід зауважити, що таке позиону-

вання має дійсно реальне підґрунтя та сенс, оскільки система обліку не є відокремленою від суб'єктів, для якої надає й отримує інформацію. Більше того, вона регламентується й розвивається саме завдяки наявності інституційних одиниць різних рівнів і, як справедливо стверджує В. М. Жук, саме така теорія «обліку створює науковий фундамент ефективного забезпечення реформування та розвитку обліку через використання знань про стан, ієрархію і взаємодію всіх його складових [3, с. 102].

Н. В. Семенишена, досліджуючи теорію інституційного ізоморфізму і її прояву в реформуванні національної системи бухгалтерського обліку, звертає увагу на зміни в системі бухгалтерського обліку й аналізує різні види інституційного ізоморфізму (нормативний, когнітивний, нормативно-процедурний) і їх вплив на розвиток бухгалтерської системи. При цьому вчена розглядає механізми, які призводять до узгодженості практик та процедур бухгалтерського обліку в різних організаціях і робить висновок про наявність суттєвого впливу інституційного ізоморфізму на процеси стандартизації, гармонізації та конвергенції міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [5, с. 16–19].

На систему обліку в сучасних умовах має суттєвий вплив швидкий розвиток інформаційних технологій. Тож облік, що функціонує на засадах їх використання, розглядається як система, що на основі вхідної інформації формує вихідну. Остання має відповідний формат репрезентації та проходить певний алгоритм обліковування, що закладений у програмному продукті. Завдяки комп'ютеризації, облік з статичного процесу на одному суб'єкті господарювання, перетворюється в модель діяльності (яка, до слова, завдяки діджиталізації, може функціонувати у вигляді послуг). Єганов О. Ю., Ажищев В. Ф., Погорелова О. В., Баланенко О. Г. з цього приводу стверджують, що «незалежно від ступеня ізоморфізму, бухгалтерський облік як модель господарської діяльності являє собою систему первинної документації (повідомлень) і облікових реєстрів (вихідна інформація), що виступає як перший ступінь бухгалтерського моделювання. Однак на рівні цього ступеня вирішальне значення для бухгалтерського обліку, його практичної реалізації і науки мають не первинні документи і не реєстри, а моделі вхідної і вихідної інформації» [6, с. 71].

Такі види інформації мають власну специфіку, яка полягає не тільки у процесі її обро-

блення з допомогою відповідного технічного забезпечення, а й пов'язана з потребою збереження, архівування та надання ключів доступу для відповідальних працівників. Це, своєю чергою, потребує відповідного регулювання.

Отже, ізоморфні та метаморфні впливи можуть включати в себе не лише зміни в законодавстві, а й політичні, економічні, соціокультурні чи технологічні трансформації, які впливають на методи та підходи до ведення обліку та фінансової звітності. Тому справедливим є твердження української дослідниці Н. В. Семенишеної, що примусова гармонізація не є єдиною формою узгодження діяльності сучасних господарюючих інституцій, а отже, облік піддається різним впливам, що є як ізоморфними так і метаморфні [5, с. 17–18].

Необхідність досліджень у цій області визначається потребою в адаптації систем обліку до постійно змінних умов діяльності підприємств. Виробничі, торговельні, фінансові та інші сектори постійно зазнають трансформації, і важливо мати системний підхід до розуміння цих змін.

Розробка таких досліджень сприятиме розвитку теорії та практики бухгалтерського, фінансового, податкового та управлінського обліку в умовах сучасної економіки. Вона дозволить краще розуміти та передбачати вплив змін на підприємства, підвищувати ефективність управління та забезпечувати високий рівень професійної компетентності фахівців у сфері обліку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ця стаття має на меті дослідити концепції метаморфізму і ізоморфізму форм та видів звітності і їх застосування для цілей аналізу та управління суб'єктами господарювання.

Відповідно до поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- дослідити підходи до визначення сутності метаморфізму та ізоморфізму у контексті різних форм та видів звітності;
- навести приклади ефективного впровадження концепцій метаморфізму в практику управління суб'єктами господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ізоморфізм (від грец. *isos* – однаковий і *morphe* – форма) – це «подібність властивостей елементів або їх сукупностей, що визначає їх здатність замінювати один одного в яких-небудь сполуках; відповідність об'єктів (систем), тотожних за своєю структурою» [4, с. 361–362]. Під поняття «можуть бути

підведені широкі класи відносин, що існують між системами різної природи» [4, с. 363], в тому числі економічними, а у їх складі облікової.

В економічному контексті, поняття ізоморфізму було взято з математики Полом Ді Маджіо та Уолтером Пауелом, засновниками теорії інституційного ізоморфізму. Сама ідея інституційного ізоморфізму виникла на початку 1980-х років у їхніх фундаментальних дослідженнях, що відзначилися як початок неоінституціоналізму. У статті «Ще раз щодо «залізної клітки»: інституційний ізоморфізм і колективна раціональність в межах діяльності організацій» Пол Дж. Ді Маджіо та Волтер В. Пауелл розглядають новий інституційний підхід і пояснюють, як межі дії організацій спрямовані на формування її схожості з іншими суб'єктами (так звана гомогенізація) [12, с. 151–158]. При цьому вчені детально характеризують примусовий, міметичний і нормативний ізоморфні процеси, які уможливають рух організації до схожості.

З критичного аналізу доступних наукових джерел [1; 4; 6; 8; 9; 13; 14], можемо констатувати, що ізоморфізм форм звітності – це концепція, за якої різні суб'єкти господарювання використовують подібні або ідентичні форми звітності, які можуть мати однаковий або схожий зміст, структуру та показники. Це означає, що незалежно від галузі, регіону або розміру, підприємства можуть застосовувати однакові форми звітності для подання своєї фінансової, або іншої важливої для управління інформації.

Наприклад, багато суб'єктів господарювання у своїх фінансових звітах використовують такі стандартні форми, як баланс, звіт про прибуток і збитки, звіт про зміни в капіталі тощо. Ці форми мають певну стандартну структуру та зміст, які, зокрема, в Україні визначені відповідним стандартом бухгалтерського обліку.

Таким чином ізоморфізм, як результат стандартизації й уніфікації сприяє і полегшує порівняння та аналіз показників діяльності різних господарюючих суб'єктів, забезпечуючи їх співставність. Він також дозволяє полегшити сприйняття інформації зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори, аналітики тощо, оскільки вона формується не лише в ідентичному форматі, а й я на одних і тих самих методологічних засадах.

Повертаючись до запропонованих Полом Дж. Ді Маджіо та Волтером В. Пауеллом видів ізоморфізму (примусовий, міметичний, нор-

мативний), можна стверджувати, що в питаннях облікової системи загалом, вони проявляються в таких процесах як підготовка кадрів, організація, методологія та практика обліку, а також, безумовно при формуванні звітності (щонайменше фінансової).

Наприклад, Міжнародна Федерація бухгалтерів визначає політику в галузі обліку в міжнародному контексті, тоді як національні організації, такі як Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФПБАУ), Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ) і інші, забезпечують виконання нормативного ізоморфізму на національному рівні. Професійні організації «фільтрують» свій персонал, готуючи його до діяльності та, таким чином, створюють умови для нормативного й міметичного ізоморфізму. Нормативний ізоморфізм виникає, коли певний концепт стає статусом професійного знання й експерти авторитетно заявляють про це та коли він стає предметом вивчення у навчальних закладах, а міметичний – у випадку врахування вже існуючого досвіду і його використання для відповідних цілей.

Зростання нормативного ізоморфізму, безумовно пов'язане з ізоморфізмом примусовим, оскільки регульовальні нормативні акти, особливо в галузі бухгалтерського обліку, зазвичай є обов'язковими до виконання суб'єктами господарювання

З іншого боку, в аспекті обліку це коерцитивний (примусовий) ізоморфізм, який є результатом формального та неформального тиску на інститут обліку зі сторони інших інституцій та організацій, від яких залежить його статус.

До прикладу, проблема розвитку та реформування бухгалтерського обліку та звітності виникає через примусовий ізоморфізм, який посилюється у зв'язку з потребами міжнародної інтеграції, глобалізації та засадами сталого розвитку.

Єдиний економічний простір та ринок вимагають створення єдиного інформаційного простору. Для цього держава, наприклад, застосовує концепцію статистичного обліку. З іншого боку, уся облікова система та її звітність організуються так, щоб існували передумови для ефективного державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. При цьому, одночасно, в сучасних умовах система обліку формує вихідні дані складання звітності, зокрема, фінансової, яка перетворюється в конкурентному середовищі

на реальний ринковий продукт, що задовольняє потреби користувачів.

В таких умовах об'єктивно виникає потреба у зміні не тільки змісту, а й форми звітності для її кращої адаптації до вимог користувачів. Дилема реалізації такого завдання може бути вирішена шляхом формування неофіційної (або внутрішньої) звітності, адже метаморфізм форм звітності – це процес зміни структури або формату звітності без зміни суті інформації, яку вона передає.

Цей процес може включати в себе перетворення форми або представлення фінансової інформації для забезпечення кращого розуміння або відповідності до зміни потреб користувачів. Наприклад, заміна традиційних табличних форматів фінансових звітів більш інтерактивними або графічними формами, що полегшують аналіз і сприяють кращому взаєморозумінню між зацікавленими сторонами. Ключовою характеристикою метаморфізму форм звітності є збереження фактичних даних та їх значень, при цьому відбувається зміна у способі їх подання.

З розвитком і трансформацією економічних відносин у сучасних умовах має місце також метаморфізм видів звітності. Це процес зміни типів звітності, який відбувається з метою підвищення адаптивності та відповідності до змін у вимогах або умовах діяльності суб'єкта господарювання. Причиною таких трансформацій, є зокрема, міжнародне співробітництво й глобалізація.

Наприклад, суб'єкт господарювання, що хоче заявити про себе, як соціально відповідальну інституційну одиницю (що надзвичайно актуально для сталого розвитку) може вирішити додати звіт про сталість та екологічну відповідальність до свого портфолію звітності, щоб відобразити свої зусилля у збереженні навколишнього середовища. Такий звіт може включати дані про викиди, використання ресурсів та соціально-екологічні ініціативи.

Метаморфізм видів звітності дозволяє підприємствам адаптуватися до нових вимог, включаючи соціальну відповідальність, сталість, цифрові ініціативи тощо. Це сприяє поліпшенню комунікації з зацікавленими сторонами, забезпечуючи більш повну та актуальну інформацію про діяльність підприємства.

У таблиці 1 узагальнено основні положення, що стосуються ізоморфізму та метаморфізму форм та видів звітності суб'єктів господарювання.

Таблиця 1

Основні положення, що стосуються ізоморфізму та метаморфізму форм та видів звітності суб'єктів господарювання

Метаморфізм форм та видів звітності	Ізоморфізм форм та видів звітності
Метаморфізм у контексті форм звітності вказує на процес зміни структури, формату чи представлення фінансової інформації без зміни суті цієї інформації.	Ізоморфізм у цьому контексті вказує на схожість форми чи структури звітів між різними суб'єктами господарювання без зміни їх функцій чи завдань.
<i>Приклади:</i> формат фінансових звітів звільняється від складних звітних таблиць на більш зрозумілі та інтерактивні форми, такі як інфографіка або інтерактивні онлайн-звіти.	<i>Приклади:</i> різні підприємства в одній галузі можуть використовувати аналогічні форми фінансової звітності (наприклад, баланс або звіт про прибуток), що дозволяє порівнювати їхні фінансові результати.

Джерело: складено автором на основі [2; 3; 4; 7; 8; 9]

Розуміння підходів до метаморфізму та ізоморфізму форм та видів звітності допоможе удосконалити процеси аналізу та управління в діяльності сучасних суб'єктів господарювання, сприяючи адаптації до нових вимог та розвитку ефективних стратегій. Фінансова звітність є важливим інструментом для відстеження виконання стратегічних планів. Метаморфізм у формі та змісті звітності відображає зміни, які відбуваються у підприємствах на шляху до досягнення стратегічних цілей. Це включає в себе ефективне використання фінансової інформації для прийняття стратегічних рішень та управління ресурсами. Детальна інформація щодо цього наведена в таблиці 2.

При плануванні стратегій розвитку суб'єкта господарювання можуть використовувати стандартизовані форми звітності як основу для аналізу та оцінки своєї поточної фінансової ситуації та результатів. Розглянемо можливості використання концепцій метаморфізму для розробки стратегічних планів та управління ризиками в підприємствах:

1) адаптація до змін, яка передбачає адаптацію суб'єкта господарювання до змін економічного, соціального та політичного середовища. Зміни в середовищі можуть впливати на вимоги до бізнесу та його стратегічні плани. Використання метаморфізму дозволяє створювати гнучкі стратегії, які враховують зміни у внутрішніх та зовнішніх факторах;

2) інновації та трансформація, яка дозволяє суб'єктам господарювання перетворюватися та вдосконалюватися для забезпечення конкурентоспроможності. Використання цієї концепції сприяє створенню інноваційних стратегій, які дозволяють підприємствам пристосовуватися до нових умов і вимог ринку;

3) управління ризиками, яка дозволяє суб'єктам господарювання у процесі своєї діяльності управляти зовнішніми ризиками, які пов'язані із уточненням і розробленням положень у нормативно-правових документах, розвиток інформаційних технологій, зміна конкурентної ситуації на ринку тощо. Розуміння та адаптація до існуючих стандартів та правил допомагає зменшити ризики невідповідності та непередбачуваних подій;

4) створення стратегічних партнерств, що дозволяє суб'єктам господарювання створювати стратегічні партнерства з іншими компаніями або інституціями, що діють за подібними стандартами та правилами. Це сприяє спільному розвитку та обміну ресурсами, знаннями та досвідом;

5) покращення управлінського процесу, що дозволяє суб'єктам господарювання переглядати та оптимізувати свої управлінські процеси для досягнення стратегічних цілей. Це включає в себе перегляд структури, внутрішніх процесів та комунікації з метою підвищення ефективності та результативності;

6) створення конкурентних переваг, що дозволяє суб'єктам господарювання створювати конкурентні переваги через адаптацію до нових умов та надання унікальних послуг або продуктів, які відповідають потребам ринку.

В цілому, концепції метаморфізму є ефективним інструментом для розробки стратегічних планів та управління ризиками у процесі діяльності суб'єктів господарювання, яка сприяє їх адаптації до ринкових змін і забезпечує стабільність та конкурентоспроможність.

Розглянемо приклади ефективного впровадження концепцій метаморфізму в практику управління суб'єктами господарювання (табл. 3).

Таблиця 2

Підходи до розуміння метаморфізму та ізоморфізму форм та видів звітності

Ізоморфізм	Метаморфізм
Фінансова звітність	
Стандартизація фінансової звітності, така як застосування МСФЗ, може сприяти узгодженню формату та структури звітності між різними підприємствами. Звітність, складена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), забезпечує розуміння її змісту завдяки використанню не тільки однакових форм репрезентації даних, а й через використання єдиних підходів при формуванні статей звітних форм, зокрема визнання, оцінки і т.п.	Зміни в структурі та форматі фінансової звітності відбуваються для відповідності змінам у внутрішньому та зовнішньому середовищі, таким як нові стандарти бухгалтерського обліку, регулювання або потреби інвесторів.
Податкова звітність	
Стандартизація податкової звітності, така як відповідність податкових декларацій законодавчим вимогам, сприяє стабільності та єдності у звітності.	Зміни в податковій звітності можуть включати адаптацію до нових податкових правил, оптимізацію оподаткування або відповідь на податкові реформи.
Бухгалтерська звітність	
Стандарти бухгалтерського обліку, такі як національні стандарти, сприяють стандартизації звітності між різними підприємствами.	Зміни в бухгалтерській звітності можуть включати нові методи обліку, відповідь на зміни у регулюванні або адаптацію до нових бізнес-моделей.
Управлінська звітність	
Стандартизація формату та структури управлінської звітності, така як застосування балансування організаційних показників, сприяє узгодженню підходів до аналізу діяльності підприємства.	Зміни в управлінській звітності можуть включати в себе впровадження нових систем управління або аналітичних методів для підтримки прийняття управлінських рішень.
Статистична звітність	
Використання стандартизованих методів та форматів статистичної звітності дозволяє забезпечити порівнянність даних між різними суб'єктами господарювання чи секторами.	Зміни в статистичній звітності можуть включати оновлення методів збору даних, зміни в класифікації показників або адаптацію до нових вимог користувачів.

Джерело: складено автором на основі [2–10; 13–14]

Таким чином, запропонована концепція метаморфізму у процесі її застосування в практику управління суб'єктами господарювання, дозволить успішно впроваджувати сучасні науково-технічні дослідження та проводити якісну оцінку її діяльності, що дасть змогу підприємству конкурувати в ринковому середовищі. Щодо концепції ізоморфізму в питаннях стратегічного планування та використання для цих цілей даних різних видів звітності буде предметом подальших наукових досліджень

Висновки. Отже, проведене дослідження показало, що основним завданням метаморфізму і ізоморфізму видів та форм звітності є удосконалення їх структури для забезпечення формування інформації, що дозволить

приймати ефективні управлінські рішення із врахуванням сучасних викликів. Визначено, що ізоморфізм сприяє аналізу показників діяльності суб'єктів господарювання та дозволяє полегшити сприйняття інформації зацікавленими сторонами, оскільки вона формується не лише в ідентичному форматі, а й на одних і тих самих методологічних засадах. Метаморфізм звітності представлено, як процес зміни структури або формату звітності без зміни суті інформації, що дозволяє підприємствам адаптуватися до нових вимог, включаючи соціальну відповідальність, сталість, цифрові ініціативи тощо.

Застосування концепції метаморфізму, окрім покращення репрезентації та якості даних, дозволяє встановлення їх нового

Таблиця 3

**Приклади ефективного впровадження концепцій метаморфізму
в практику управління суб'єктами господарювання**

Зміст	Характеристика
Стандартизація фінансової звітності	дозволяє підприємствам забезпечити більшу прозорість та зрозумілість для інвесторів та стейкхолдерів (наприклад, суб'єкти господарювання впроваджують міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) для гармонізації своєї звітності з міжнародними стандартами)
Адаптація до нових технологій	дозволяє у процесі діяльності суб'єктів господарювання активно використовувати інформаційні технології для автоматизації процесів управління та звітності (наприклад, впровадження хмарних технологій дозволяє забезпечити доступ до фінансової інформації з будь-якого місця та покращити ефективність роботи з даними)
Створення адаптивних стратегій	дозволяє створити стратегії з конкретно визначеними обов'язками виконавців і керівництва, які у процесі її реалізації суттєво знизять ризики у діяльності суб'єктів господарювання та будуть сприяти реалізації запланованих дій та заходів. Ці стратегії в основу побудовані на agile-принципах та передбачають приймання управлінських рішень із врахуванням індикативних показників діяльності (об'єктивність, оцінка середовища тощо) (наприклад, це може бути створення стратегії оптимальних витрат, яка передбачатиме моделювання випуску дублікату продукту)
Розвиток корпоративної культури	дозволяє підприємству визначити напрямки та методи удосконалення процесу управління персоналом, яка є унікальною у кожного суб'єкта господарювання (наприклад, показником стабільного розвитку підприємства є створення культури на соціальний розвиток персоналу, культури орієнтованої на творчий саморозвиток тощо)
Співпраця зі стейкхолдерами	дозволяє отримувати інформацію про науково-технологічні досягнення, проводити їх моніторинг результативності та адаптувати до управлінських процесів діяльності суб'єкта господарювання (наприклад, підприємства можуть взаємодіяти державними органами влади, професійними організаціями, науково-дослідними інститутами тощо)
Застосування управлінських практик	дозволяє провести діагностику проблеми у процесі діяльності підприємства, дослідити позитивні та негативні фактори впливу, визначити причини появи кризових ситуацій та описати систему заходів, які зможуть змінити ситуацію (наприклад, управлінські методи дозволить миттєво реагувати на сучасні виклики та формувати нову стратегію розвитку суб'єкта господарювання)

Джерело: складено автором на основі [5; 7–10]

складу, в тому числі для того, щоб забезпечити змогу якісно розробити стратегічну програму розвитку суб'єкта господарювання та управляти ризиками у процесі діяльності. Це, ефективно сприятиме адаптації до ринкових змін і забезпечуватиме кращу стабільність та вищу конкурентоспроможність. Представлення відповідних прикладів ефективного впровадження концепцій метаморфізму в практику управління підприємствами, дозволить аналітикам швидше оцінити, а

також коригувати та приймати ефективні управлінські рішення завдяки правильному вибору напряму застосування такого інструменту.

В перспективі концепція ізоморфізму у поєднанні з дослідженням можливостей більш широкого застосування сучасних інформаційних технологій не тільки для обліку та звітності, а й для цілей стратегічного планування, є актуальним напрямом наукових пошувань, який доцільно активно розвивати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голов С. Ф. Бухгалтер і сталий розвиток. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку* : Зб. матеріалів VI наук.-практ. конф. (10 грудня 2020 р., м. Київ). С. 159–160.

2. Голов С. Подальші кроки євроінтеграції в сфері обліку та звітування. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.* (18 травня 2023 р., м. Одеса). С. 39–40.
3. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.
4. Семенишена Н. В. Облік в умовах інституційних змін: теорія та методологія : дисертація на здобуття наук. ступ. д-ра екон. наук. Тернопіль, 2021. 427 с.
5. Семенишена Н. В. Теорія інституційного ізоморфізму та її прояв в реформуванні національної системи бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 2. С. 16–19.
6. Єганов О. Ю., Ажищев В. Ф., Погорелова О. В., Баланенко О. Г. Організація інформаційних систем в управлінні. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. 84 с.
7. Álvarez-Etxeberria I., Marco-Fondevila M., Zamora-Ramírez C. Non-Financial Disclosure: Isomorphism Effect in the Face of New Regulation. *Corporate Policies and Sustainability*. 2023. No. 15(11), pp. 84–93. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15118493>
8. Carungu J., Di Pietra R., Molinari M. Mandatory vs voluntary exercise on non-financial reporting: does a normative/coercive isomorphism facilitate an increase in quality? *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29. No. 3. P. 449–476. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-08-2019-0540>
9. Kusuma H., Arifin J., Yoga I., Zakky Fahma A., Isomorphism of integrated reporting's sustainability embeddedness: evidence from Indonesian listed companies. *Cogent Business & Management*. 2022. Vol. 9. Issue 1. P. 1–27.
10. Lakshan A.M.I., Low M., De Villiers C. Challenges of, and Techniques for, Materiality Determination of Non-Financial Information used by Integrated Report Preparers. *Meditari Accountancy Research*. 2022. No. 30(3). P. 626–660. DOI: 10.1108/MEDAR-11- 2020-1107
11. Nordin P. Coercive Isomorphism and the Coordination of Collective Bargaining. *Industrial Relations in Europe Conference 2007 Center of Industrial Relations & Negotiations [CIRN] Athens*, 26– 28 July 2007. P. 1–17.
12. Paul J. DiMaggio and Walter W. Powell. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. 1983. Vol. 48. No. 2. P. 147–160. URL: <https://doi.org/10.2307/2095101>
13. Petryk O., Diadun O., Semenyshena N., Khorunzhak N., Kalinichenko S. Integrated Reporting in the Conditions of Sustainable Development: Institutionalization Through Standardization. *Intellectual Economics*. 2020. No. 14(2). P. 67–86. DOI: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-2-05>
14. Posadas S., Ruiz-Blanco S., Fernandez-Feijoo B., Tarquinio L. Institutional isomorphism under the test of Non-financial Reporting Directive. Evidence from Italy and Spain. *Meditari Accountancy Research*. 2023. Vol. 31. No. 7. P. 26–48. URL: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2022-1606>
15. Radaelli C. M. Policy Transfer in the European Union: Institutional Isomorphism as a Source of Legitimacy. Governance. *International Journal of Policy and Administration*. 2000. Vol. 13. No 1. P. 25– 43.
16. Simmons B. The International Politics of Harmonization: The Case of Capital Market Regulation. *International Organization*. Summer 2001. P. 589–620.
17. Yasseen Y., Nerine Stegmann N., Crous F. An Investigation into the Legitimation of the Role of the Professional Accountant within South African SMEs. *Journal of Accounting and Management*. 2020. Vol. 10. No. 2. P. 7–19.
18. Zhuk V., Pugachov M., Shpykuliak O., Bezdushna Y., Popko Y. Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. Vol. 9. No. 3. P. 197–215.

REFERENCES:

1. Holov S. F. (2020) Bukhhalter i stalyy rozvytok [Accountant and sustainable development]. Proceedings of the *Oblik, analiz, audyt ta opodatkovannia: suchasna paradyhma v umovakh staloho rozvytku (Ukraine, Kyiv, December 10, 2020)*, Kyiv: KNEU, pp. 159–160.
2. Holov S. (2023) Podalshi kroky evrointehratsii v sferi obliku ta zvituvannia [Further steps of European integration in the field of accounting and reporting]. Proceedings of the *Perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta audytu v konteksti yevrointehratsii (Ukraine, Odesa, May 18, 2023)*, Odesa: ONEU, pp. 39–40.
3. Zhuk V. M. (2018) Rozvytok teorii bukhhalterskoho obliku: instyutsionalnyi aspekt [Development of accounting theory: institutional aspect]. monohrafiia [a monograph]. Kyiv: NNTs «ІАЕ», 408 p. (in Ukrainian)
4. Semenyshena N. V. (2021) Oblik v umovakh instyuttsiinykh zmin: teoriia ta metodolohiia [Accounting in conditions of institutional changes: theory and methodology] (PhD Thesis), Ternopil: West Ukrainian National University.

5. Semenysheva N. V. (2011) Teoriia instytutitsiinoho izomorfizmu ta yii proiav v reformuvanni natsionalnoi systemy bukhhalterskoho obliku [The theory of institutional isomorphism and its manifestation in the reform of the national accounting system]. *Oblik i finansy APK*, no. 2, pp. 16–19.
6. Iehanov O. Yu., Azhyshchev V. F., Pohorielova O. V., Balanenko O. H. (2020) Orhanizatsiia informatsiinykh system v upravlinni [Organization of information systems in management]. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 48 p. (in Poland)
7. Álvarez-Etxeberria I., Marco-Fondevila M., Zamora-Ramírez C. (2023) Non-Financial Disclosure: Isomorphism Effect in the Face of New Regulation. *Corporate Policies and Sustainability*, vol. 15, no. 11, pp. 84–93. URL: <https://doi.org/10.3390/su15118493>
8. Carungu J., Di Pietra R., Molinari M. (2021) Mandatory vs voluntary exercise on non-financial reporting: does a normative/coercive isomorphism facilitate an increase in quality? *Meditari Accountancy Research*, vol. 29, no. 3, pp. 449–476. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-08-2019-0540>
9. Kusuma H., Arifin J., Yoga I., Zakky Fahma A. (2022) Isomorphism of integrated reporting's sustainability embeddedness: evidence from Indonesian listed companies. *Cogent Business & Management*, vol. 9, no. 1, pp. 1–27.
10. Lakshan A.M.I., Low M., De Villiers C. (2022) Challenges of, and Techniques for, Materiality Determination of Non-Financial Information used by Integrated Report Preparers. *Meditari Accountancy Research*, vol. 30, no. 13, pp. 626–660. DOI: [10.1108/MEDAR-11-2020-1107](https://doi.org/10.1108/MEDAR-11-2020-1107)
11. Nordin P. Coercive Isomorphism and the Coordination of Collective Bargaining. *Industrial Relations in Europe Conference 2007 Center of Industrial Relations & Negotiations [CIRN] Athens*, 26– 28 July 2007. P.1–17.
12. Paul J. DiMaggio and Walter W. Powell (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, vol. 48, no. 2, pp. 147–160. DOI: <https://doi.org/10.2307/2095101>.
13. Petryk O., Diadun O., Semenysheva N., Khorunzhak N., Kalinichenko S. (2020) Integrated Reporting in the Conditions of Sustainable Development: Institutionalization Through Standardization. *Intellectual Economics*, vol. 14, no. 2, pp. 67–86. DOI: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-2-05>
14. Posadas S., Ruiz-Blanco S., Fernandez-Feijoo B., Tarquinio L. (2023) Institutional isomorphism under the test of Non-financial Reporting Directive. Evidence from Italy and Spain. *Meditari Accountancy Research*, vol. 31, no. 7, pp. 26-48. URL: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2022-1606>
15. Radaelli C. M. (2000) Policy Transfer in the European Union: Institutional Isomorphism as a Source of Legitimacy. Governance. *International Journal of Policy and Administration*, vol. 13, no. 1, pp. 25–43.
16. Simmons B. (2001) The International Politics of Harmonization: The Case of Capital Market Regulation. *International Organization*. Summer, pp. 589– 620.
17. Yasseen Y., Nerine Stegmann N., Crous F. (2020) An Investigation into the Legitimation of the Role of the Professional Accountant within South African SMEs. *Journal of Accounting and Management*, vol. 10, no. 2, pp. 7–19.
18. Zhuk V., Pugachov M., Shpykuliak O., Bezdushna Y., Popko Y. (2023) Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 9, no. 3, pp. 197–215.